

Джек Лондон

Бялото мълчание

– Кармен няма да издържи повече от един-два дена. – Мейсън изплю голямо парче лед и изгледа печално нещастното животно, след това тикна лапата му в устата си и продължи да изкъртва със зъби леда, набил се жестоко между пръстите.

– Никога не съм виждал куче с превзето име, от което да излезе нещо свястно – добави той, когато свърши, и бутна животното настрана. – Те само линейт и умират от тежката работа. Видял ли си някога да ти изневери куче с просто име като Касияр, Сиваш или Хъски? Не, драги! Я погледни само Шукъм, той е...

Ч-чат! Мършавият пес подскочи и малко остана белите му зъби да се впиат в гърлото на Мейсън.

– Ще хапеш, а? – Тежък удар зад ухото с дръжката на камшика на кара животното да се просне на снега; то леко потреперваше, жълти лиги капеха от зъбите му.

– Та, както ти казвах, погледни само Шукъм:

не се оставя. Хващам се на бас, че до края на седмицата ще изяде Кармен.

– Аз пък се обзалагам на друго – отговори Мейлмют Кид и обърна хляба, сложен пред огъня, за да се размрази. – Преди да свършим пътуването, ние ще изядем Шукъм. Какво ще кажеш, Рут?

Индианката пусна парченце лед в кафето, за да се утаи, изгледа Мейлмют Кид, мъжа си, сетне кучетата, но не благоволи да отговори. Това бе толкова очевидна истина, че нямаше нужда от отговор. При оставащите им двеста мили път без пъртина, с храна едва за шест дни за самите тях и никаква за кучетата, нямаше да имат друг избор. Двамата мъже и жената се събраха около огъня и започнаха да ядат оскъдната си храна. Кучетата лежах неразпрегнати, понеже това беше обедна почивка, и завистливо следяха всеки техен залък.

– Никакъв обед от днес нататък – рече Мейлмют Кид. – И трябва хубавичко да се пазим от

кучетата; те започват да се озлобяват. Току виж, че са повалили някой от нас, ако им падне случай.

– А някога бях председател на Епуърт и учител в неделното училище. – След направеното ни в клин, ни в ръкав изявление Мейсън изпадна в мечтателно съзерцание на своите мокасини, от които се вдигаше пара, но Рут го върна към действителността, като му наля чаша кафе. – Слава богу, че имаме достатъчно чай! Виждал съм го как расте на юг, в Тенеси. Какво ли не бих дал сега за една топла царевична питка! Нищо, Рут, няма още дълго да гладуваш, нито да носиш мокасини.

При тези думи мрачното лице на жената се разведри, а в очите ѝ припламна безгранична любов към белия ѝ господар – първия бял мъж, който бе срещнала, първия мъж, който беше видяла да се държи с жената като с нещо по-добро от добитък или товарно животно.

– Да, Рут – продължи нейният съпруг на това объркано наречие, на което единствено можеха да се разберат, – почакай да се оправим и да тръгнем за Оттатък. Ще се качим на лодката на белия човек и ще отидем при Солената вода. Да, лоша вода, бурна вода – огромни планини се вдигат и падат цялото време. И толкова голяма, толкова далече, толкова много далече, пътуваш и спиш десет пъти, спиш двадесет пъти, спиш четиридесет пъти... – Той нагледно отбройваше дните с пръстите си. – Цялото време вода, лоша вода. Тогава стигаш в голямо село, много хора, също като комари през лятото. Вигвами, о, толкова високи... десет, двадесет бора. Най-високи!

Той безпомощно млъкна, погледна умолително Мейлмют Кид, сетне старателно показва със знаци как трябва да се поставят един върху друг двадесет бора. Мейлмют Кид се усмихна насмешливо, но Рут широко отвори очи от удивление и удоволствие, защото беше почти уверена, че Мейсън се шегува и това снизхождение радваше бедното ѝ женско сърце.

– А после влизаш в... в една кутия и – фърр! – отиваш нагоре. – Той подхвърли във въздуха празното си канче, за да ѝ покаже нагледно, ловко го хвана и извика: – И ррррг! – слизаш долу. О, големи шамани! Ти отиваш Форт Юкон, аз отивам

Арктик Сити – двадесет и пет пъти спиш – голяма връв цялото време... аз хващам тази връв... аз казвам: „Здравей, Рут! Как си?“ А ти казваш: „Моят добър мъж ли е това?“ И аз казвам: „Да!“... А ти казваш: „Не мога правя хубав хляб, няма вече сода“... Пък аз казвам: „Виж склада, под брашното; довиждане.“ Ти гледаш склада и хващаш много сода. Цялото време ти Форт Юкон, аз Арктик Сити. Хай-ю шамани!

Рут толкова простодушно се усмихна на вълшебната приказка, че двамата мъже прихнаха да се смеят. Избухналата между кучетата свада сложи край на чудесата на Оттатъка и докато мъжете разтърваваха ръмжащите побойници, тя успя да стегне шейните и всичко беше готово за път.

– Хайде, Келчо! Дий! Хайде напред! – Мейсън рязко изплюща с камшика, кучетата изскимтяха, опънали ремъците, а той откърти замръзналата шейна с управляващия прът. Рут тръгна подир него с втория впряг и остави Мейлмют Кид, който ѝ помогна да потегли, да завършва

върволицата. Як и груб мъжага, способен да повали с юмука си цял вол, Кид не можеше да бие нещастните животни и проявяваше към тях снизхождение, каквото водачите на кучета рядко проявяват – нещо повече, – едва не плачеше от състрадание към нещастната им съдба.

– Дий, хайде напред, нещастни окуцели гадинки! – промърмори Мейлмют след няколко безуспешни опита да подкара натоварената шейна. Ала най-сетне търпението му бе възнаградено и макар и да квичаха от болка, кучетата забързаха да настигнат своите другари. Вече никой не говореше, тежкия път не позволява такова разточителство. От всичките видове убийствен труд пътуването в Северния край е най-тежкият. Щастлив е онзи, който с цената на мълчанието може да издържи едnodневен преход, и то по утъпкан път.

А от всички душевадни видове труд проправянето на пъртина е най-лошият. На всяка крачка големите плетени снегоходки потъват, докато снегът ти стигне до коляно. Тогава трябва да вдигнеш снегоходката право нагоре, докато стигнеш повърхността, и всяко отклонение с едно деление на инча

положително предвещава нещастие; сетне придвижваш крака напред, надолу и вдигаш отвесно на не по-малко от половин ярд другия крак. Този, който опитва това нещо за пръв път, и избегне да докара снегоходките в опасна близост една до друга и не

се просне в цял ръст на предателската почва, ще се откаже, изнемощял, след стотина крачки; който успее цял ден да не попадне под краката на кучетата, с чиста съвест и с надминаваща всяко разбиране гордост, може, заслужено да се вмъкне в спалния си чувал, а онзи, който пропътува двадесет спанета по Дългата пъртина, е човек, на когото могат да завидят и боговете.

Подиробедът се влачеше бавно, а мълчаливите пътници вървяха напред със страхопочитанието, което внушава Бялото мълчание. Природата разполага с много начини да убеди човека в неговата тленност – безкрайното редуване на прилива и отлива, стихията на бурята, на земетресението, безкрайния тътен на небесната артилерия, – обаче най-могъщото, най-замайващото от всичко е безстрастното време на Бялото мълчание. Тогава спира всякакво движение, облаците изчезват, небето е сякаш от метал; най-тихият шепот звучи като светотатство и човек става боязлив и се плаши от звука на собствения си глас. Самотно зрънце живот, пътуващо през призрачната пустош на мъртъв свят, той трепери от своята дързост и си дава сметка, че животът му е живот на червей и нищо повече. Нека не ни спохождат странни мисли и тайната на всичко

живо търси своя израз. Обхваща го страх от смъртта, от бога, от вселената; надежда за възкресение и живот; копнеж за безсмъртие; безплоден стремеж на окования му дух – именно тогава, ако въобще е възможно, човекът върви сам с господата.

Тъй се влачеше денят. Реката правеше голям завой и Мейсън насочи своя впряг напред през тесния провлак. Но кучетата не можеха да се изкачат по стръмния бряг. Отново и отново те се хлъзгаха назад, при все че Рут и Мейлмют Кид бутаха шейната. Тогава обединиха усилията си. Нещастните, изтощени от глад твари напънаха сетните си сили. Нагоре... нагоре... шейната се задържа на горния ръб на брега; но водачът дръпна следващите го кучета надясно и закачи снегоходките на Мейсън.

Последиците бяха печални. Мейсън се просна на земята; едно от кучетата падна, както беше впрегнато, шейната се преобърна и повлече всички обратно надолу, у

Прас! Камшикът яростно се стоварваше върху кучетата, особено върху падналото. .

– Недей, Мейсън – молеше се Мейлмют Кид, – то, нещастното, бездруго е на умираше. Чакай! Ще го впрегнем при моите кучета. –

Мейсън нарочно задържа камшика, докато чуе последната дума, сетне замахна с дългия бич и той целият се обви около тялото на виновното животно Кармен – защото това беше Кармен – се сви на снега, жално изквича и се претърколи на едната си страна.

Това беше трагичен миг, печална случка сред снеговете – умиращо куче, свада между двама другари. Рут погледна умолително първо единия, после другия. Обаче Мейлмют Кид се съдържа, макар в очите му да се четеше безграничен упрек; само се наведе над кучето и преряза ремъците. Никой не рече нито дума. Те сложиха по два впряга на шейна и преодоляха трудното място; шейните отново пътуваха напред, умиращото куче се влачеше подир тях. Докато едно животно може да върви, не го застрелват и му дават тази последна възможност да остане живо – да се домъкне, ако успее, до лагера с надеждата, че ще убият някой елен.

Разкаля се вече за избухването си, но твърде упорит, за да го признае, Мейсън утъпкваше пътя начело на колоната, без да подозира, че във въздуха витае опасност. Гъст храсталак се гущеше на завет в низината и те се провираха през него. На петдесетина стъпки от пътеката се издигаше величествен бор. Много поколения беше стоял той там и в течение на много поколения съдбата беше му готвила този определен край – може би същият край е бил предопределен и за Мейсън.

Той се наведе да върже разхлабилата се връзка на мокарина си. Шейните спряха и кучетата легнаха на снега, без дори да изскимтят. Тишината беше злокобна; нито лъх не се чувствуваше в заскрежената гора; студът и мълчанието на безкрайното пространство бяха смразили сърцето и оковали треперещите устни на природата. Една въздишка пред мина през въздуха – всъщност те като че ли не я чува, а по-скоро я усетиха като някакъв предвестник на раздвижване в неподвижната пустош. След това огромното дърво, натежало от бремето на годините и снега, изигра последната си роля в трагедията на живота. Мейсън чу предупреждаващия трясък, помъчи се да скочи и вече почти се беше изправил, когато ударът се стовари право върху рамото му.

Неочакваната опасност, мигновената смърт – колко често се беше изправял пред нея Мейлмют Кид! Иглите на бора още трептяха, когато той вече даваше заповеди и се беше спуснал да помага. Индианката също не припадна, нито даде воля на безполезни ридания, както биха сторили много от белите й сестри. По негово нареждане тя налегна с цялата си тежест края на приготвения набързо лост, за да намали натиска, заслушана в стонове на мъжа си, а Мейлмют Кид се нахвърли на дървото с брадвата си. Стоманата весело звънтеше и се впиваше в замръзналия дънер, а след всеки удар се чуваше напрегнатото, ясно доловимо пъшкане – „Хъ! Хъ!“ – на дърваря.

Най-сетне Кид положи на снега жалкото нещо, било доскоро човек. Ала по-лоша от болката на неговия другар беше нямата мъка, застинала на лицето на жената – въпросителният поглед, в който се смесваха надеждата с безнадеждността. Малко нещо се каза; хората от Севера отрано научават безполезността на думите и неоченимата стойност на делата. При температура шестдесет и пет градуса под нулата човек не може да лежи много минути на снега и да остане жив. Затова те прерязаха ремъците на шейните, завиха нещастника с кожи и го положиха на легло от вейки. Пред него лумна огън, накладен от същото дърво, което беше причинило нещастieto. Отзад и малко над него бе опънат примитивен навес – едно платнище, което задържаше излъчваната от огъня топлина и я връщаше надолу към пострадалия – приспособление, известно на тези, които учат физика направо от извора.

А хората, които са споделяли леглото си със смъртта, разбират кога удря техният час. Мейсън беше страхотно смазан. Това пролича от най-повърхностния преглед. Дясната ръка, десният крак и гръбнакът бяха счупени. Краката му бяха парализирани от кръста, а по всяка вероятност имаше и вътрешни увреждания. Единствено редките стонове, показваха,

че е още жив. Никаква надежда; нямаше начин да му се помогне. Безмилостната нощ бавно се приближаваше – за Рут оставаше само безутешният стоицизъм на нейното племе, а на бронзовото лице на Мейл мют Кид се изрязаха няколко нови бръчки. Всъщност ° най-малко от всички страдаше самият Мейсън, защото се беше пренесъл в Източен Тенеси, във великите Димящи планини, и отново изживяваше дните на своето детство. И най-затрогваща беше музиката на отдавна забравения му южняшки говор, на който бълнуваше за плуване във вирове, за лов на миешки мечки и за плячкосване на дини. Всичко това беше непонятно за Рут, но Кид разбираше и споделяше неговите чувства – споделяше ги тъй, както би могъл само човек, откъснат години наред от всичко, което олицетворява цивилизацията.

Сутринта пострадалият дойде на себе си и Мейлмут Кид се наведе по-ниско, за да долови това, което шепнеше.

– Помниш ли кога се събрах с нея на Танана? Ще станат четири години, когато пак започне да се пука ледът. Тогава не я обичах толкова много. По-скоро само я харесвах, пък струва ми се, че имаше и нещо като увлечение. Но знаеш ли, после много я обикнах. Тя ми е била добра другарка, винаги рамо до рамо с мене при всяка трудност. А колкото за нашия поминък, знаеш, че няма друг, равен на нея. Спомняш ли си деня, когато тя се спусна с лодката по праговете Еленови рога и ни прибра от онази скала, а куршумите се сипеха във водата като градушка?.. Ами гладът в Нуклукайтто?... Или когато изпревари тръгналия по реката лед, за да ни предупреди? Да, тя ми е била добра другарка, по-добра от онази, другата. Не си ли знаел, че вече съм бил женен? Никога ли не съм ти казал, а? Е да, бях се опитал веднъж, на юг, в Щатите. Затова съм тука. Заедно бяхме порасли. Заминах, за да ѝ дам повод за развод. Тя го получи.

Но това няма нищо общо с Рут – продължи той. – Бях намислил да уредя всичко тук и да тръгна за Отгатак идущата година... заедно с нея... но вече е твърде късно. Не я изпращай обратно при племето ѝ, Кид. Непоносимо тежко е за една жена да се върне. Само си го представи! Почти четири години да се храни с нашия бекон и боб, с брашно и сушени плодове и след това да се върне при своята риба и еленско месо. Няма да е добре за нея, след като веднъж е опитала нашия начин на живот и е разбрала, че е по-добър от живота на племето ѝ, да се върне там. Погрижи се за нея, Кид... защо пък ти да не... Не, ти винаги си странил от жените... и никога не си ми казал какво те е довело в тази страна. Бъди добър с нея и я изпрати в Щатите колкото можеш по-скоро. Но

нареди тъй, че да може да се върне... може да тъгува по родината, нали знаеш.

А малкото... това ни сближи още повече, Кид – пак подхвана Мейсън. – Дано само да е момче. Само си помисли!... Плът от моята плът, Кид. То не бива да остане в тази страна. А пък ако е момиче, тогава и не може да остане. Продай моите кожи;

за тях ще вземеш най-малко пет хиляди долара и още толкова ми дължи Компанията. Въобще оправяй моите работи заедно със своите. Вярвам, че нашият периметър ще излезе добър. Погрижи се момчето да получи добро образование и, Кид, повече от всичко ти се моля, не го оставяй да се върне тука. Този край не е бил създаден за бели хора.

Моята е свършена, Кид. В най-добрия случай три или четири нощувки. Вие трябва да вървите нататък! Помни, тя е моята жена, то е моето момче. .. О, боже! Дано да е момче! Вие не можете да останете при мене... и аз те задължавам в смъртния си час да вървите напред.

– Дай ми три дена – примоли му се Мейлмют Кид. – Може да ти стане по-добре; може нещо да се случи.

– Не!

– Само три дена.

– Трябва да вървите.

– Два дена.

– Това са моята жена и моят син, Кид. Не трябва да ме молиш.

– Един ден.

– Не, не! Задължавам те...

– Само един ден. Ще понамалим храната, пък може и да ударя някой елен. к

– Не... добре; един ден, обаче нито минутка повече. И слушай, Кид, недей... недей ме оставя да посрещна смъртта самичък. Само един куршум, едно натискане на спусъка. Нали разбираш. Само си помисли! Плът от моята плът, пък аз няма да доживея да го видя! Прати Рут при мене. Искам да се сбогувам и да й кажа, че трябва да мисли за момчето и да не чака, докато умра. Може да откаже да тръгне с тебе, ако не й кажа. Сбогом, приятелю, сбогом. Кид! Слушай... изкопай дупка по-нагоре, до урвата. Там промивах по четиридесет цента на една лопата. И слушай, Кид! – Мейлмют се наведе по-ниско, за да чуе сетните, едва доловими думи на умирация, обуздавал гордостта си.

– Прости ми... за... ти знаеш... за Кармен. Мейлмют Кид остави жената тихо да плаче над своя мъж, а сам намъкна парката¹ и снегоходките, тикна под мишница пушката и се скри в гората. Не беше новак за

суровите скърби на Севера, но никога още не беше се изправял пред толкова неразрешима задача. Погледнато от страни, това беше въпрос на проста сметка – три живота срещу един обречен. Ала сега Кид се колебаеше. Пет години рамо до рамо по реки и пътеки, по лагери и мини, изправени пред угрозата на смъртта по пъртините, в наводнения и глад двамата бяха закрепвали връзките на своето другарство. Толкова голяма беше тяхната близост, щото Мейлмют Кид често бе долавял в себе си някаква смътна ревност към Рут още от първия път, когато тя беше застанала помежду им. А сега трябваше да разруши тази връзка със собствената си ръка.

Макар и да се молеше на бога да му прати елен, само един елен, всичкият дивеч като че ли беше избягал от тази местност и здрачът завари изнемошелия Мейлмют Кид да се връща в стана с празни ръце и изпълнено с мъка сърце. Вривата на кучетата и резките крясъци на Рут го накараха да забърза.

Когато се втурна в стана, той видя Рут, застанала всред ръмжащата глутница, да размахва на на всички страни брадва. Кучетата бяха нарушили желязното правило на господарите си и бяха нападнали хранителните припаси. Кид се хвърли в боя, хванал пушката за цевта, и предвечната драма на естествения, подбор се развихри с цялата свирепост на първобитната си обстановка. Пушката и брадвата се вдигаха и спускаха, улучваха и не улучваха, с еднообразна отмереност; мятаха се гъвкави тела с безумни очи и капещи от зъбите лиги; човекът и звярът се биеха за господство до сетна капка мощ. След това битите животни се отдалечиха от светлината на огъня и се заловиха да ближат раните си и да изливат жалбата си на звездите.

Целият запас от сушена съомга беше унищожен и сега на пътниците им оставаше не повече от пет фунта брашно, което трябваше да им стигне за повече от двеста мили пустош. Рут се върна при мъжа си, а Мейлмют Кид се зае да нареже топлия още труп на едно от кучетата, чийто череп беше смазан от брадвата. Той грижливо прибра всичко до последното парче освен кожата и вътрешностите, които хвърли на доскоршните му другари.

Утрото донесе нова неприятност. Кучетата се нахвърлиха едно върху друго. Глутницата повали Кармен, която все още не се предаваше на смъртта. Сипещите се върху им удари на камшика не постигнаха нищо. Кучетата се свиваха под ударите и скимтяха, обаче не се разпръснаха,

1. Парка – кожена връхна дреха. Б. пр.

докато не изядоха Кармен до сетното късче – кости, кожа, козина, всичко.

Мейлмют Кид вършеше работата си и се прислушваше в Мейсън, който пак бълнуваше за Тенеси, водеше объркани разговори и буйно призоваваше приятелите си от онези дни.

Кид реши да използва растящите наблизко борове, забърза с работата си и Рут видя, че той приготвя хранилище, каквито понякога си правят ловците, за да запазят убития дивеч от хищници и кучета. Един след друг той сближи и приведе почти до самата земя върховете на две борчета и ги върза с ремъци от еленова кожа. После смири с бой кучетата и ги впрегна в две от шейните, където натовари всичко освен кожата, с които бе завит Мейсън. Той загърна кожата по-плътено около него

и ги стегна с ремъци, а двата края завърза за върховете на приведените борчета. Един удар на ловджийския му нож щеше да ги освободи и да вдигне тялото високо във въздуха. Рут беше изслушала последната воля на мъжа си и не се противопоставяше. Бедната, тя добре си беше научила урока и се покоряваше. Още от дете сама се бе прекланяла и беше виждала всички жени да се прекланят пред господарите на живота и смяташе, че не е редно жената да противоречи на мъжа. Кид я остави да излее скръбта си и да целуне своя съпруг – собственото й племе нямаше такъв обичай, – след това я заведе при предната шейна и й помогна да си сложи снегоходките. Слепешком, машинално, тя стисна управляващия прът и камшика и подкара кучетата напред. Тогава Кид се върна при Мейсън, който беше изпаднал в безсъзнание, и дълго след като Рут се загуби от погледа, седя свит край огъня: той чакаше, надяваше се, молеше се другарят му да умре.

Не е приятно да останеш насаме с мъчителни размишления сред Бялото мълчание. Мълчанието на мрака е милостиво, то сякаш те загръща, за да те закрили, и ти нашепва хиляди недоловими съчувствени думи. Бялото мълчание, светло и студено, с надвиснало отгоре стоманено небе, е безмилостно.

Измина час... още един, но човекът не умираше. По пладне, без да се вдига над хоризонта на юг, слънцето хвърли някакво подобие на огнен блясък нагоре в небесата и веднага си го прибра обратно. Мейлмют Кид стана и се дотътри до другаря си. Огледа се наоколо. Бялото мълчание като че му се присмиваше и той почувствува как го обхваща остър страх. Чу се рязък гърмеж; Мейсън се издигна във въздушната си гробница, а Мейлмют Кид зашиба кучетата, докато не се понесоха в безумен галоп, и побягна подир тях през снега.

КРАЙ

© 1963 Сидер Флорин, превод от английски

Jack London
The White Silence, 1898

Източник: <http://dubina.dir.bg>
Сканиране и обработка: Сергей Дубина, 16 май 2003

Публикация:

Джек Лондон, Разкази и новели
Книгоиздателство „ГЕОРГИ БАКАЛОВ“, ВАРНА, 1987
Анелия Бошнакова, Сидер Флорин, преводачи, 1987
Борис Дамянов, Желяз Янков, Сидер Флорин, Тодор Вълчев, преводачи, 1963

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2215>]